

arts van dien naam. En Prof. Harnack aanvaardt deze vereenzelviging o.m., omdat dit Evangelie op méér dan één plaats den medicus naar voren zou hebben gebracht.

Nu zou men zoo denken, dat deze Lucas, die een geneesheer was, de patroon van de chirurgijns en de apothekers zou worden. Toch is dit niet het geval geweest. Daarvoor kwamen in aanmerking Cosmas en Damianus, de Arabische tweelingbroeders, die op Sicilië belangeloos de geneeskunst uitoefenden en daar omstreeks 303 als martelaars den dood vonden. Dat in 1030 zou ontstaan zijn de geestelijke ridderorde van Cosmas en Damianus, die zich de verpleging van zieke pelgrims te Jeruzalem ten doel gesteld en die een rood kruis op een wit veld met de beeltenissen der heiligen gevoerd zou hebben, wordt betwijfeld. Wel was daar de Ordo S. S. Martyrum en daarmee zou die ridderorde verwisseld zijn geworden. Het roode kruis werd in de vroege middeleeuwen in ieder geval gevoerd door de barmhartigheid plegende orden of genootschappen. Het tegenwoordige Roode Kruis, dat geen verwantschap heeft met deze, nam als herkenningsteeken het roode kruis op een wit veld aan, wellicht ter herinnering aan die oude orden, doch zeker ook, omdat het opvallend goed uitkomt.

Werd Lucas voorbijgegaan als patroon der chirurgijns, de schilders stelden zich onder zijn bescherming. Doch waarop grondt zich dit patronaat? Dat is volstrekt niet zoo vanzelfsprekend. Want geen enkele plaats in het Nieuwe Testament of in de apocryphe boeken duidt hem aan als schilder of brengt hem zelfs maar in verband met den beeldenden kunstenaar. Wel wordt gewezen op het feit, dat Lucas in zijn Evangelie vaak schilderachtige verhalen geeft, o.m. van den Engel, die aan Maria de komst van Gods Zoon boodschapt; van de geboorte van het Kindeke; van de Herders; van de voorstelling in den tempel; van den verloren zoon; van den barmhartigen Samaritaan, om slechts enkele te noemen. En daardoor zou hij de schilders van alle tijden hebben bezield. Toch is dit niet de grond, waarop zijn patronaat steunt. Want niet die penvaardigheid, doch een, zij het dan ook toegedacht schilderstantent bracht de schildersbent onder zijn bescherming

Om dit nader te bezien, moeten we op weg naar het oude Byzantium, want het is de Grieksche Kerk geweest, die Lucas tot schilder heeft geproclameerd.

Theodorus Anagnostes — begin 6de eeuw — als lector verbonden aan de Kerk der Goddelijke Wijsheid, de Hagia of Aya Sophia te Constantinopel en daarom vooral bekend als Theodoros Lector, heeft een verzameling van wonderbaarlijke verhalen te boek gesteld — om 530 —, waarvan ons slechts een excerpt is overgebleven, handelende na den dood van Keizer